

Anna Krochmal, *Czechowicz Konstantyn (1847–1915)* [w:]
Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red. Anny
Siciak – na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej;
zob. także Anna Krochmal, *Czechowicz Konstantyn (1847–
1915)* [w:] *Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i
XX wieku Polski południowo-wschodniej*, pod red. Andrzeja
Meissnera, Kazimierza Szmyda, Rzeszów 2011 s. 82

CZECHOWICZ Konstantyn (1847–1915), kapłan
greckokatolicki, biskup przemyski, pedagog, działacz
społeczny i kulturalno-oświatowy

Ur. 15 X 1847 r. w Dziewięcierzu (pow. Rawa Ruska), był
synem Józefa proboszcza gr.kat. w tejże miejscowości
oraz Antoniny z Pasławskich, pochodzącej także z
rodziny kapłańskiej. W zachowanych księgach
metrykalnych odnotowano narodziny sześciorga
rodzeństwa, 2 braci i 4 sióstr.

Kształcił się w szkole głównej w Jaworowie, potem w
tamtejszym gimnazjum, które ukończył w 1868 r.
W latach 1868–1871 uczęszczał do Sem. Duch. we
Lwowie. Zgodnie z obyczajem przyjętym w Kościele
Wschodnim, przed przyjęciem święceń kapłańskich
zawarł związek małżeński z Marią z Sinkiewiczów (12 IX
1872 r.), która zmarła w niespełna rok później w
sierpniu 1873 r.

5 stycznia 1873 r. przyjął święcenia kapłańskie z rąk
gr. kat. bpa przemyskiego Jana Saturnina Stupnickiego.
Jego pierwszą placówką duszpasterską była par.
Mołodycz w dekanacie jarosławskim. Po dwóch latach
wrócił do Dziewięcierza, by po śmierci ojca objąć funkcję
administratora, a w 1877 r. proboszcza par. Już
wówczas udzielał się w pracy społecznej, zyskując
uznanie jako przewodniczący miejscowej rady szkolnej.
Od końca lat 80. XIX w. obejmował różne stanowiska w
centralnych władzach diecezji. W 1888 r. bp Stupnicki
powołał go na egzaminatora prosynodalnego przy

konkursach kapłanów na beneficja, następnie na sobornego kryłozanina przy cerkwi katedralnej w Przemyślu oraz radcę i referenta konsystorza biskupiego. W tymże roku został rektorem Sem. Duch. w Przemyślu. W r. 1892 bp Julian Pelesz powierzył mu obowiązki cenzora ksiąg o treści religijnej. Przez prawie 5 lat był też kanclerzem w kancelarii konsystorskiej. W 1896 r. otrzymał z Rzymu nominację na archiprezbitera kapituły gr.kat. w Przemyślu, zaś po śmierci bpa Pelesza w tymże roku został wybrany na wikariusza kapitulnego. Jako reprezentant kapituły brał czynny udział w ważnych wydarzeniach religijnych i politycznych.

17 listopada 1896 r. otrzymał od cesarza nominację na biskupstwo przemyskie, zaś uroczyste wyświęcenie i intronizacja odbyły się w katedrze w Przemyślu 9 lutego 1897 r. W trakcie swoich 18-letnich rządów na stolicy biskupiej zwizytował ponad połowę diecezji (20 dekanatów), zorganizował i przeprowadził synod diecezjalny w 1898 r., zachęcał w listach pasterskich do zakładania czytelni ludowych we wsiach galicyjskich oraz do aktywności w działalności społecznej i oświatowej kapłanów gr.kat. Popierał instytucje i towarzystwa ukraińskie działające na terenie Przemyśla, brał udział w życiu kulturalnym społeczności ukraińskiej. Dzięki jego staraniom rozbudowano w 1898 r. bursę św. Mikołaja, założono Ruski Insytut dla Dziewcząt, rozpoczęto budowę cerkwi na Przekopanej oraz wzniesiono nowy budynek seminarium gr.kat. przy ul. Basztowej w Przemyślu.

Angażował się w organizowanie opieki duszpasterskiej dla ukraińskich emigrantów w krajach Ameryki Północnej i Południowej, współpracując w tej sprawie z lwowskim metropolitą gr.kat. Andrzejem Szeptyckim oraz namiestnikiem Galicji, hr. Leonem Pinińskim.

Był aktywnym działaczem parlamentarnym, zasiadał od 1896 r. aż do śmierci jako wirylista w galicyjskim Sejmie Krajowym, w latach 1898–1901 oraz 1912–1914 sprawował funkcję zastępcy marszałka krajowego. Za zasługi w życiu publicznym otrzymał od cesarza w 1912 r. tytuł szlachecki (Ritter von Czechowicz).

Starał się o poprawne ułożenie stosunków ze społecznością polską oraz duchowieństwem Kościoła rzymskokatolickiego. Podtrzymywał tradycję wspólnego obchodzenia świąt kościelnych, odwiedzał wiernych i kościoły łacińskie w trakcie wizytacji parafialnych, brał udział w ingresach i pogrzebach hierarchów Kościoła rzymskokatolickiego, zorganizował w Przemyślu w 1906 r. wspólną konferencję episkopatu galicyjskiego trzech obrządków.

Przeżył dwukrotne oblężenie twierdzy przemyskiej i jej poddanie wojskom rosyjskim w czasie I wojny światowej. Ze względu na zły stan zdrowia uniknął wywiezienia w głąb Rosji. Z okresu tego pozostawił własnoręczne zapiski, stanowiące bezcenne źródło informacji o sytuacji ludności w oblężonym mieście. Ostatnie dni życia spędził w pałacu biskupim, pilnowany przez strażę rosyjskie.

Zmarł 28 kwietnia 1915 r. i został pochowany w rodzinnym grobowcu na cmentarzu głównym w Przemyślu.

Bibliografia: *Konstantyn Czechowicz. Korespondencja greckokatolickiego biskupa przemyskiego z lat 1897–1914*, wyd. A. Krochmal, Przemyśl 1998 [tam bibliogr.]; Nabywaniec S., *Unicy biskupi przemyscy w latach 1610–1991. Szkice biograficzne*, Rzeszów 1995, s. 81-84; Skruteń J., *Czechowicz Konstanty*, W: *Polski słownik biograficzny*, t. 4, Kraków 1938, s. 311-312.